

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Robert Belczącki, Grzegorz Goss,

Radosław Nowaczewski, Olga Maria Piaskowska,

Maciej Plaskacz, Elżbieta Szczepanowska,

Arkadiusz Turczyn, Łukasz Węgrzynowski,

Magdalena Wróbel,

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2011 r., VI ACa 853/10, zagadnienia prawnego:

„Czy umowa darowizny nieruchomości stanowiąca czynność prawną ukrytą pod pozorną umową sprzedaży tej nieruchomości jest dotknięta nieważnością?”
podjął uchwałę:

Nieważna jest umowa darowizny nieruchomości ukryta pod pozorną umową sprzedaży tej nieruchomości.

(uchwała z dnia 9 grudnia 2011 r., III CZP 79/11, J. Górowski, M. Bączyk, R. Dziczek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 marca 2011 r., III CZP 141/10, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądu Najwyższego, zagadnienia prawnego:

„Czy przewidziany w art. 1046 § 4 k.p.c. obowiązek gminy do wskazania tymczasowego pomieszczenia, w przypadku wykonywania obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika prawo dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego, powoduje odpowiedzialność gminy na podstawie art. 417 § 1 k.c. wobec właściciela lokalu podlegającego opróżnieniu w sytuacji, gdy gmina nie wskaże takiego pomieszczenia tymczasowego?”
podjął uchwałę:

Gmina ponosi wobec właściciela lokalu mieszkalnego odpowiedzialność na podstawie art. 417 § 1 k.c. za szkodę powstałą w okresie obowiązywania art. 1046 § 4 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie

ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) na skutek zaniechania wskazania, na wezwanie komornika, tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika mającego obowiązek opuszczenia, opróżnienia i wydania tego lokalu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 13 grudnia 2011 r., III CZP 48/11, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Gudowski, W. Katner, M. Kocon, M. Romańska, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krośnie postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2011 r., I Ca 125/11, zagadnienia prawnego:

„I. Czy właściciel (użytkownik wieczysty) nieruchomości, na której zainstalowano legalnie urządzenia do przesyłu energii elektrycznej, uprawniony jest do wypowiedzenia łączącej go z przedsiębiorstwem eksploatującym te urządzenia umowy o cechach użyczenia, przy jednoczesnym wystąpieniu z ofertą zawarcia umowy najmu, za odpowiednim, w ocenie wypowiadającego, czynszem?

II. W przypadku odpowiedzi twierdzącej: Czy powyższa umowa użyczenia ulega rozwiązaniu pomimo braku porozumienia między stronami co do wysokości czynszu i niezawarcia nowej umowy, zastępującej dotychczasową?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 9 grudnia 2011 r., III CZP 78/11, J. Górowski, M. Bączyk, R. Dzikczek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego we wniosku z dnia 14 czerwca 2011 r., BSA I-4110-5/11, zagadnienia prawnego:

„Czy organ egzekucyjny wyznaczony przez sąd na podstawie art. 773 § 1 k.p.c. prowadzi obie egzekucje łącznie w całości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie składu siedmiu sędziów z dnia 20 grudnia 2011 r., III CZP 46/11, T. Ereciński, A. Górski, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz, D. Zawistowski)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 88/11

„Czy art. 38 ust. 3 (pierwotnie art. 39 ust. 3) ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (dalej: u.g.t.m.o., tekst pierwotny Dz.U. Nr 32, poz. 159, tekst jednolity Dz.U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159), na mocy którego nieruchomości stanowiące, zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. b) dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87 z późn. zm.), własność osób, którym wobec uzyskania przez nie stwierdzenia narodowości polskiej służyło obywatelstwo polskie, przechodzą z mocy samego prawa na własność Państwa, jeżeli osoby te w związku z wyjazdem z kraju utraciły lub utracą obywatelstwo polskie, dotyczy także spadkobierców tych osób, którzy przesiedlili się do RFN lub NRD w latach 1956-1984?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2011 r., BSA V-4110-1/11)

Wniosek wskazuje na rozbieżności w judykaturze Sądu Najwyższego co do charakteru prawnego i skutków uchwały Rady Państwa nr 37/56 z dnia 16 maja 1956 r. w sprawie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego repatriantom niemieckim. Z jednej strony przyjmuje się, że zezwolenie na zmianę obywatelstwa, jako przesłanka jego utraty przewidziana w art. 13 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim w brzmieniu obowiązującym w 1971 r., powinna mieć postać uchwały Rady Państwa o charakterze indywidualnym, skierowanej do określonego adresata, i nie mogła jej zastępować wspomniana uchwała nr 37/56, mająca charakter generalny, bez ustawowego oparcia. Uchwała nr 37/56 nie wywołała zatem zamierzonych skutków, stąd nie było podstaw do przejęcia na podstawie art. 38 ust. 3 u.g.t.m.o. nieruchomości osób opuszczających kraj na podstawie tej uchwały. Z drugiej zaś strony przyjmuje się, że art. 38 ust. 3 u.g.t.m.o.

łączył przejęcie nieruchomości z kwestią wyjazdu z kraju, a nie z utratą obywatelstwa związanego z wyjazdem. Podnosi się, że ustawy o obywatelstwie polskim z 1951 r. oraz z 1962 r. nie wskazywały, aby uchwała Rady Państwa zezwalająca na zmianę obywatelstwa musiała mieć postać aktu indywidualnego, skierowanego do określonej osoby. Podobną generalną postać miała uchwała Rady Państwa z dnia 23 stycznia 1958 r. w sprawie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego osobom wyjeżdżającym na stały pobyt do państwa Izrael. Uchwała nr 37/56 stanowiła ówczesnie źródło uprawnień do legalnego wyjazdu z kraju i w kontekście prawa międzynarodowego stanowiła uzupełnienie międzynarodowych umów repatriacyjnych.

Regulacja art. 38 ust. 3 u.g.t.m.o. spowodowała, że osoby, co do których stwierdzono obywatelstwo polskie, a które następnie utraciły je w związku z wyjazdem na granicę, traciły własność nieruchomości tak jak obywatele Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska, na mocy art. 2 ust. 1 lit. b wymienionego wyżej dekretu. W judykaturze Sądu Najwyższego zaistniała rozbieżność poglądów co do tego, czy norma ta dotyczy także spadkobierców osób w niej określonych. Za rozstrzygnięciem pozytywnym przemawia charakter następstwa pod tytułem ogólnym, cel tej regulacji, dotyczący przede wszystkim sytuacji prawnej nieruchomości oraz wyniki wykładni funkcjonalnej. Na słuszność rozstrzygnięcia negatywnego wskazuje zaś wyraźne podmiotowe odniesienie tej regulacji oraz brak akceptacji dla dokonywania wykładni rozszerzającej w tym wypadku.

R.B.

*

III CZP 89/11

„Czy w przypadku istnienia w dniu wejścia w życie art. 27 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) wspólnoty mieszkaniowej właścicieli lokali, w skład której wchodzi właściciele lokali, będący osobami fizycznymi oraz osoba prawna w postaci spółdzielni mieszkaniowej, zostają wyłączone w zakresie zarządu nieruchomościami wspólnymi co do zasady przepisy ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (t.j. Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903

ze zm.), a zastosowanie w tym przedmiocie znajduje uregulowanie wynikające z art. 27 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a zatem czy zarząd nieruchomościami wspólnymi, stanowiącymi także współwłasność spółdzielni jest wykonywany przez spółdzielnię jako zarząd powierzony, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, jeżeli nie zachodzą okoliczności wynikające z art. 24¹ i 26 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 września 2011 r., II Ca 731/11, T. Kołbuc, B. Dziewięcka, M. Boniecki)

Źródłem wątpliwości Sądu Okręgowego jest brak w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych przepisów odnoszących się do istniejącej w chwili wejścia w życie tej ustawy wspólnoty mieszkaniowej, której członkiem była spółdzielnia mieszkaniowa. W szczególności brak przepisu wyłączonego stosowanie art. 27 u.s.m. w stosunku do takiej wspólnoty. Niewątpliwie art. 27 u.s.m. ma zastosowanie wówczas, gdy w chwili wejścia w życie tej ustawy każdy z lokali znajdujących się w danym budynku należał do spółdzielni mieszkaniowej, która następnie dokonała wyodrębnienia lokali. Natomiast rozciągnięcie spółdzielczego reżimu zarządu nieruchomością wspólną na lokale wyodrębnione przed nabyciem przez spółdzielnię mieszkaniową lokali udziału w nieruchomości wspólnej prowadzi do zastosowania ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych do osób, które nie miały nic wspólnego ze spółdzielnią mieszkaniową.

R.B.

*

III CZP 90/11

„Czy w razie nabycia rzeczy oznaczonej co do tożsamości w nieświadomości wady kupujący, po upływie terminu rękojmi, może złożyć oświadczenie woli o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 16 listopada 2011 r., VI Ca 107/11, J. Rusiński, M. Białocerkiewicz, Z. Krepski)

Źródłem wątpliwości Sądu Okręgowego stała się problematyka zbiegu norm regulujących błąd i podstęp (art. 84 i 86 k.c.) oraz podstępne działania sprzedawcy w ramach odpowiedzialności z tytułu rękojmi (art. 564 k.c.) w odniesieniu do sprzedaży samochodu osobowego w rzeczywistości o innym przebiegu, niż deklarowany przez sprzedawcę. Sąd Okręgowy wskazał na rozbieżności doktryny w tej kwestii oraz na brak jej wyraźnego rozstrzygnięcia w judykaturze Sądu Najwyższego.

R.B.

*

III CZP 91/11

„Czy świadczenie alimentacyjne uiszczone na podstawie wyroku zobowiązującego do jego uiszczenia podlega zwrotowi na podstawie art. 410 k.c., w sytuacji prawomocnego unieważnienia uznania dziecka dokonanego przez osobę, w stosunku do której wydane zostało prawomocne orzeczenie zobowiązujące do łożenia na rzecz małoletniego renty alimentacyjnej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 listopada 2011 r., II Ca 504/11, I. Siuta, V. Osińska, J. Idziorek)

Jak wskazał Sąd Okręgowy, jego wątpliwość wynika z braku ujednolicenia poglądów doktryny nauk prawnych oraz orzecznictwa dotyczącego charakteru prawnego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o unieważnienie uznania dziecka. Z jednej strony przyjmowany jest konstytutywny charakter takiego orzeczenia, ale wywołujący skutki prawne z mocą wsteczną. Zgodnie z innym poglądem, wyrok uwzględniający powództwo o unieważnienie uznania dziecka jest deklaratoryjny, gdyż taki charakter ma również sam akt uznania dziecka. Sąd podniósł, że wyrażony został również pogląd o podobnym charakterze skutków unieważnienia uznania dziecka na żądanie osoby legitymowanej do skutków wyroku zaprzeczającego ojcostwo męża matki, ustawodawca jednak nie uregulował do tej

pory problematyki poruszonej w przedstawionym przez Sąd Okręgowy zagadnieniu prawnym.

Sąd drugiej instancji zauważył, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego były mąż matki nie może skutecznie żądać zwrotu kwot wyłożonych przed zaprzeczeniem ojcostwa na utrzymanie i wychowanie dziecka (uchwała z dnia 22 lutego 1980 r., III CZP 6/80, OSNC 1980, nr 9, poz. 159). Wyrok uwzględniający powództwo o zaprzeczenie ojcostwa z chwilą uprawomocnienia się przerywa dalszy byt ojcostwa prawnego. Skutek ten odnosi się do okresu przyszłego i nie można uznać, że nigdy nie istniał prawny stosunek ojcostwa między ojcem a dzieckiem. Świadczenia alimentacyjne były przez ojca dokonywane w celu umorzenia istniejących uprzednio własnych zobowiązań oraz miały tytuł prawny i podstawę prawną. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do społecznie szkodliwych i sprzecznych z założeniami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego następstw. Sąd Okręgowy powołał się także na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2010 r., III CZP 59/10 (OSNC z 2011 r., nr 5, poz. 52), według której świadczenie uiszczane na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia zobowiązującego do łożenia na rzecz małżonka kosztów utrzymania rodziny nie podlega zwrotowi jako świadczenie nienależne (art. 410 k.c.) w razie prawomocnego oddalenia w wyroku rozwodowym jego żądania zasądzenia alimentów na podstawie art. 60 k.r.o.

Sąd Okręgowy stwierdził też, że – zgodnie z niektórymi przedstawicielami doktryny nauk prawnych – przyznanie prawa do zwrotu świadczeń spełnionych zgodnie z obowiązkiem na rzecz dziecka prowadziłoby do życiowo trudnych do przyjęcia skutków. Pominięty zostałby charakter zobowiązania alimentacyjnego, którego przedmiotem jest zaspokojenie potrzeb dziecka. Jednakże w razie pominięcia charakteru zobowiązania alimentacyjnego i uwzględnienia poglądu o konstytutywnym charakterze wyroku ustalającego nieważność oświadczenia o uznaniu dziecka i wywołującego skutki prawne z mocą wsteczną, zasadne jest uznanie, że podstawa świadczenia odpadła w rozumieniu art. 410 § 2 k.c.

A.T.

III CZP 92/11

„I. Czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zakresie, w jakim wyznacza tygodniowy termin do opłacenia pisma wniesionego przez stronę osobiście, ma również zastosowanie w sytuacji gdy stronę w sprawie reprezentuje adwokat, radca prawny lub rzecznik patentowy;

II. Czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zakresie, w jakim wyznacza tygodniowy termin do opłacenia pisma, ma również zastosowanie w sytuacji, gdy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma, został częściowo oddalony?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 października 2011 r., VI ACz 1647/11, L. Sularzycka, E. Stefańska, A. Wapińska)

Sąd Apelacyjny podniósł, że zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych tylko wtedy, gdy środek zaskarżenia jest wnoszony przez pełnomocnika profesjonalnego, nie istnieje obowiązek sądu wezwania do opłacenia pisma procesowego, a termin tygodniowy do wniesienia opłaty biegnie od doręczenia postanowienia w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych. Gdyby środek zaskarżenia został złożony przez samą stronę, to zgodnie z art. 112 ust. 2 powołanej ustawy przewodniczący byłby zobowiązany do wezwania do uiszczenia opłaty od pisma, nawet gdyby postanowienie odmawiające zwolnienia od kosztów sądowych zostało doręczone pełnomocnikowi strony. Z drugiej strony taka interpretacja nie jest zgodna z ogólnymi zasadami procesu, w którym – jeżeli stronę reprezentuje pełnomocnik profesjonalny – doręczeń dokonuje się pełnomocnikowi, niezależnie od aktywności strony. Użycie w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. sformułowania „jeżeli pismo podlegające opłacie (...) zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego” nie wyklucza sytuacji, w której pismo zostało złożone przez stronę. Pogląd ten uzasadnia również dalsza treść tego przepisu odnosząca się do „doręczenia stronie postanowienia”, podczas gdy w przypadku złożenia środka zaskarżenia przez pełnomocnika

profesjonalnego oczywiście jest doręczanie postanowienia w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych temu pełnomocnikowi, a nie stronie.

Treść art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c. nasuwa kolejną możliwość. W przepisie tym mowa jest o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i oddaleniu zażalenia, co sugeruje całkowicie negatywne rozstrzygnięcie w powyższym zakresie, tym samym nieuwzględnienie sytuacji tylko częściowej odmowy zwolnienia od kosztów sądowych, a jeżeli taka by nastąpiła, to niezastosowanie zasady, według której doręczenie postanowienia rozstrzygającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych częściowo negatywnie wyznacza bieg tygodniowego terminu do uiszczenia opłaty. Jednakże zasadny wydaje się również zastosowanie normy prawnej uregulowanej w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. także do sytuacji, w której sąd tylko częściowo odmówi zwolnienia od kosztów sądowych (wnioskowanie *a maiori ad minus*). Brak uzasadnienia dla odmiennego traktowania obowiązków strony reprezentowanej przez pełnomocnika profesjonalnego w razie częściowej odmowy zwolnienia od kosztów sądowych od jej obowiązków w sytuacji całkowitej odmowy zwolnienia od tych kosztów. Skoro istotny jest tu profesjonalizm pełnomocnika, to obydwie sytuacje podpadają pod tego rodzaju wymóg. Stąd doręczenie postanowienia rozstrzygającego częściowo wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wyznaczałoby bieg tygodniowego terminu od uiszczenia stosownej opłaty i zwalniało sąd od wezwania do uzupełnienia opłaty.

A.T.

*

III CZP 93/11

„1. Czy przedsiębiorstwo państwowe – które z dniem 1 lutego 1989 roku, tj. z dniem wejścia w życie ustawy z 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny (Dz.U. Nr 3, poz. 11) nie nabyło *ex lege* uprawnień do urządzeń przesyłowych stanowiących własność Skarbu Państwa – może być uważane po 1 lutego 1989 r., a przed datą swego uwłaszczenia, za posiadacza służebności przesyłu wykonywanej na potrzeby tych urządzeń, zwłaszcza w sytuacji, gdy urządzenia te znajdują się na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa?;

2. czy za datę nabycia przez przedsiębiorstwo państwowe uprawnień do urzędzeń przesyłowych, stanowiących uprzednio przedmiot własności i posiadania Skarbu Państwa należy uznać dzień 5 grudnia 1990 roku (wynikający z art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku zmieniającej ustawę o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości – Dz.U. Nr 79, poz. 464) czy też dzień 7 stycznia 1991 roku (tj. datę wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku zmieniającej ustawę o przedsiębiorstwach państwowych – Dz.U. z 1991 roku Nr 2, poz. 6).?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 24 listopada 2011 r., II Ca 694/11, B. Wojtasiak, E. Siergiej, I. Cywoniuk)

Odnosząc się do pierwszego z przedstawionych zagadnień Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego istnieją w tym zakresie rozbieżności. Wydaje się, iż dominuje stanowisko, że okres od dnia 1 lutego 1989 r. może być wliczany do okresu zasiedzenia służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo państwowe (zob. postanowienia z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, niepubl. i z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, niepubl. oraz wyrok z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09, nie publ.; por. także postanowienie z dnia 23 września 2010 r., III CSK 319/09, BSN 2011, nr 1, s. 9). Przy czym osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. – mając status państwowej osoby prawnej – nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, BSN 2006, nr 5, s. 11). Uzasadnione jest to nowelizacją art. 128 k.c., dokonaną ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 3, poz. 11), zgodnie z którym własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługiwała Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. Sąd Okręgowy dostrzegł odmienny pogląd w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08 (niepubl.), według którego uchylenie art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu w dniu 1 lutego 1989 r. nie spowodowało „uwłaszczenia” z tym dniem państwowych osób prawnych co do składników mienia państwowego znajdujących się w ich zarządzie, a „uwłaszczenie” takie nastąpiło dopiero na podstawie ustawy

z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych, dopóki zaś wspomniane "uwłaszczenie" nie nastąpiło, państwowe osoby prawne nie mają samodzielnych praw do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały i nadal wykonywały w tym zakresie jedynie uprawnienia Skarbu Państwa (uzasadniała to treść uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10–12, poz. 118; zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 465/09, niepubl.).

Przyjęcie drugiego stanowiska prowadzi do kolejnego zagadnienia prawnego. Sąd Okręgowy podniósł, że państwowe osoby prawne zostały uwłaszczone w dniu 5 grudnia 1990 r., ale uwłaszczenie to objęło grunty będące w ich zarządzie oraz posadowione na tych gruntach budynki i urządzenia, grunty zaś, przez które przebiegały linie energetyczne, zazwyczaj nie znajdowały się w zarządzie przedsiębiorstw państwowych, lecz należały do osób fizycznych lub zarządzane były przez inne państwowe jednostki organizacyjne. Z chwilą podłączenia sieci do przedsiębiorstwa linie te przestawały być częścią składową nieruchomości, przez które przebiegały i stawały się składnikiem przedsiębiorstwa. Powołując się na wskazaną uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, Sąd drugiej instancji podał, że rozwiązania należy szukać w ustawie regulującej ustrój majątkowy przedsiębiorstw, w szczególności w art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6), którym skreślono przepis przewidujący, że przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi. Tym samym nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe praw majątkowych do mienia ruchomego nastąpiło z dniem wejścia w życie tej nowelizacji, tj. z dniem 7 stycznia 1991 r. Nabycie z tym dniem urządzeń przesyłowych powinno prowadzić do przyjęcia, że od tego dnia przedsiębiorstwa państwowe korzystały z tych urządzeń na swoją rzecz, a nie na rzecz Skarbu Państwa i od tej daty powinien być liczony termin zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego i jego następców prawnych.

*

III CZP 94/11

„Czy użytkowanie wieczyste nieruchomości wygasa z upływem okresu ustalonego w umowie (art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.) w sytuacji, gdy wieczysty użytkownik lub jego spadkobiercy zażądali jego przedłużenia na dalszy okres w terminie, o którym mowa w treści art. 236 § 2 k.c., zaś właściciel nieruchomości oświadczenie w tym przedmiocie i wnioski o zawarcie umowy przedłużenia prawa użytkowania wieczystego w formie aktu notarialnego u notariusza złożył po upływie terminu ustalonego w umowie?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 25 listopada 2011 r., IV Cz 599/11, A. Jastrzębski, W. Mikliński, M. Struski)

Pierwszy pogląd opiera się na wiążącym charakterze żądania wieczystego użytkownika przedłużenia zawartej z nim umowy. Jedynym warunkiem jest zgoda właściciela nieruchomości, tj. Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Dzięki temu zostaje zachowana ciągłość prawa, mimo iż sam akt notarialny sporządzany jest po upływie pierwotnego okresu użytkowania wieczystego. Przewidziane w art. 236 § 2 k.c. prawo nie może być iluzoryczne. Istnienie prawa podmiotowego musi być wyposażone w mechanizm ochrony.

Przeciwnicy tego stanowiska akcentują czasowy charakter prawa użytkowania wieczystego. Twierdzą, że nie jest możliwe przedłużenie prawa, które wygasło. Okres użytkowania wieczystego nie jest ani terminem przedawnienia, ani terminem zawitym, przez co wykluczone jest odpowiednie stosowanie przepisów o zawieszeniu lub przerwaniu terminów. Biegu terminu wieczystego użytkowania nie może również przerwać wniesienie powództwa o ustalenie, że na właścicielu gruntu ciąży obowiązek złożenia oświadczenia o jego przedłużeniu. Z tego względu orzeczenie takie może zapaść wyłącznie przed wygaśnięciem użytkowania wieczystego.

G.G.

III CZP 95/11

„Czy kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy – sąd rejestrowy na podstawie art. 42 § 1 k.c. jest legitymowany do wytoczenia powództwa przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością o jej rozwiązanie na podstawie art. 271 pkt 1 k.s.h.,

a w przypadku odpowiedzi pozytywnej:

czy w postępowaniu o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prowadzonym z powództwa kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 § 1 k.c. sąd orzekający może ustanowić kuratora procesowego dla pozwanej spółki nieposiadającej organów uprawnionych do jej reprezentacji?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 grudnia 2011 r., V Acz 854/11, I. Wilk, L. Modrzyk, G. Stojek)

Zagadnienie przedstawione w punkcie pierwszym dotyczy zakresu uprawnień kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 § 1 k.c., związanych z likwidacją osoby prawnej, a w szczególności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Sąd Apelacyjny zauważył, że gdy na skutek czynności kuratora, do których należy także zwołanie zgromadzenia wspólników, nie dojdzie do powołania organów spółki, to takie zgromadzenie uprawnione jest na podstawie art. 270 pkt 2 k.s.h. do podjęcia uchwały o rozwiązaniu spółki. W praktyce taka sytuacja występuje jednak rzadko, zazwyczaj bowiem na skutek bezczynności wspólników nie dochodzi ani do powołania organów spółki, ani do podjęcia uchwały o rozwiązaniu spółki. Wtedy – zdaniem Sądu Apelacyjnego – można podzielić jeden z dwóch poglądów. Pierwszy oparty jest na stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 20 listopada 2009 r., III CSK 57/09 (niepubl.) i zakłada, że czynności kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. nie obejmują uprawnienia do wystąpienia z pozwem o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W ocenie Sadu Apelacyjnego, pogląd ten budzi jednak wątpliwości z tego względu, że w powołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy odniósł się głównie do kwestii oceny, czy kurator ustanowiony na podstawie art. 42 k.c. jest organem państwowym, o którym mowa w art. 271 pkt 2 k.s.h.

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego wzbudziło także zapatrywanie Sądu Najwyższego, że w zakresie czynności kuratora prawa materialnego związanych z likwidacją osoby prawnej nie mieści się legitymacja do wytoczenia powództwa o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 271 pkt 1 k.s.h. w związku z art. 42 § 2 k.c. Sąd Najwyższy przyjął, że art. 42 § 2 k.c. dotyczy likwidacji osoby prawnej, a nie jej rozwiązania, a Sąd Apelacyjny zauważył, iż – zgodnie z art. 272 k.s.h. – rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością następuje po przeprowadzeniu likwidacji z chwilą wykreślenia spółki z rejestru. Stosownie do art. 274 § 1 k.s.h., otwarcie likwidacji następuje natomiast z chwilą zaistnienia przyczyny jej rozwiązania określonej w art. 270 k.s.h., nie jest zatem możliwe przeprowadzenie likwidacji spółki bez wystąpienia przyczyny jej rozwiązania.

Skoro czynności kuratora zmierzające do podjęcia uchwały wspólników o rozwiązaniu spółki były nieskuteczne, to obowiązany jest on – w granicach swoich obowiązków zmierzających do likwidacji spółki – do wniesienia powództwa o jej rozwiązanie na podstawie art. 271 pkt 1 k.s.h. Legitymacja do wniesienia powództwa o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie wynika wprost z powołanego przepisu, ale znajduje umocowanie w art. 42 § 2 k.c. Do takiej konkluzji skłania także stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08 (niepubl.).

W przypadku uznania legitymacji czynnej kuratora prawa materialnego do wytoczenia powództwa na podstawie art. 271 pkt 1 k.s.h. o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powstaje pytanie związane z reprezentacją spółki w procesie. W przypadku wytoczenia powództwa przez kuratora pozwana spółka pozbawiona jest organów. Podobna sytuacja może wystąpić w przypadku wytoczenia powództwa przez wspólnika spółki. Brak również podstaw do ustanowienia kuratora procesowego na podstawie art. 69 i 143 k.p.c. Sąd Apelacyjny wskazał na możliwość zajęcia w tej sytuacji stanowiska zakładającego, że postępowanie przeciwko spółce pozbawionej organów nie może się toczyć, a kuratorowi materialnemu lub wspólnikowi pozostaje jedynie możliwość zwrócenia się do sądu rejestrowego o ustanowienie kuratora rejestrowego na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o KRejS, który na mocy art. 29 ust. 2 tej ustawy uprawniony jest do wystąpienia do sądu rejestrowego

o rozwiązanie spółki i ustanowienie likwidatora. W ocenie Sądu Apelacyjnego, pogląd ten jest jednak sprzeczny z celem art. 42 § 2 k.c. oraz art. 271 pkt 1 k.s.h.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przyjmując racjonalność ustawodawcy, rozwiązaniem umożliwiającym skuteczne prowadzenie postępowania o rozwiązanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozbawionej organów uprawnionych do jej reprezentacji jest powołanie przez sąd kuratora procesowego przez zastosowanie w drodze analogii art. 253 § 2 k.s.h. Pogląd ten jest także zgodny ze stanowiskiem doktryny oraz kierunkiem orzecznictwa sądów powszechnych.

E.S.S.

*

III CZP 96/11

„Czy ważny jest wybór na członka zarządu wspólnoty mieszkaniowej nieruchomości osoby niebędącej właścicielem lokalu należącego do tej wspólnoty, jeśli nie legitymuje się ona tytułem licencjonowanego zarządcy w rozumieniu art. 184 i następne ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 2 grudnia 2011 r., II Ca 787/11, A. Bednarek-Moraś, I. Mostowska, E. Woźniak)

Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.), jeżeli lokali wyodrębnionych, wraz z lokalami niewyodrębnionymi, jest więcej niż siedem, właściciele lokali są obowiązani podjąć uchwałę o wyborze jednoosobowego lub kilkuosobowego zarządu. Członkiem zarządu może być wyłącznie osoba fizyczna wybrana spośród właścicieli lokali lub spoza ich grona. Przepis ten nie określa jednak wymagań, jakie powinien spełniać członek zarządu niebędący właścicielem lokalu znajdującego się w danej wspólnocie. Sąd Okręgowy zauważył, że wymagania te precyzuje doktryna, wskazując, że członkiem zarządu wspólnoty mieszkaniowej bez posiadania licencji zarządcy nieruchomości może być tylko osoba będąca właścicielem

lub reprezentująca gminę, jeżeli ma ona udział we współwłasności nieruchomości – stosownie do art. 190 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Sąd Okręgowy przytoczył pogląd sądu pierwszej instancji, że wykładnia literalna art. 190 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami przemawia za przyjęciem stanowiska, iż przepisów tej ustawy nie należy stosować do sytuacji, w której zarząd jest sprawowany bezpośrednio przez właściwe organy. Przepis ten może sugerować, że chodzi tu także o zarząd w tzw. dużej wspólnocie. Celem art. 190 u.g.n. było jednak tylko zwolnienie właścicieli samodzielnie zarządzających swoimi nieruchomościami oraz innych podmiotów działających w stosunku do posiadanych nieruchomości jak właściciel z obowiązku posiadania licencji zarządcy nieruchomości oraz z obowiązku zatrudniania licencjonowanych zarządców lub podmiotów prowadzących działalność w zakresie zarządzania nieruchomościami. Przepis ten nie odnosi się jednak do sytuacji, w której zarząd nieruchomością jest sprawowany przez organ w postaci zarządu, w skład którego wchodzi osoby spoza grona właścicieli lokali.

Sąd Okręgowy powziął jednak wątpliwość, czy intencją ustawodawcy było wprowadzenie takich obostrzeń w stosunku do osób, które zostały wybrane na członków zarządu w tzw. dużej wspólnocie, a nie należą do grona właścicieli lokali znajdujących się w tej wspólnocie, i czy osoby te powinny spełniać dalsze wymagania, w szczególności przewidziane w art. 184 i 185 u.g.n.

E.S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Wspólnota mieszkaniowa, działając w ramach przyznanej jej zdolności prawnej, może nabywać prawa i obowiązki do jej własnego majątku.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 21 grudnia 2007 r., III CZP 65/07, T. Ereciński, H. Ciepła, J. Frąckowiak, K. Pietrzykowski, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 69; BSN 2007, nr 12, s. 9; Prok. i Pr.-wkł. 2008, nr 12, s. 47; MoP 2008, nr 15, s. 813; Rej. 2008, nr 1, s. 191; NPN 2008, nr 1, s. 128; PUG 2008, nr 5, s. 33; Rej. 2008, nr 9, s. 186)

Glosa

Piotra Bielskiego, Prawo Spółek 2011, nr 11, s. 45

Glosa jest częściowo krytyczna.

Glosator skoncentrował się na kwestii zakresu zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych wspólnoty mieszkaniowej, zajmując stanowisko odmienne od zaprezentowanego w uchwale. Podkreślił też, że błędna jest obecna treść regulacji ustawowych dotyczących wspólnoty mieszkaniowej. Zdaniem glosatora, wywołuje ona wiele problemów praktycznych, niezależnie od tego, że nieuzasadnione jest przyznanie wspólnocie mieszkaniowej zdolności prawnej.

Glosator podkreślił, że co do zasady trafny jest pogląd, iż przyznanie wspólnocie zdolności prawnej oznacza jednocześnie przyznanie zdolności do czynności prawnych. Tego stanowiska nie powinien osłabiać brak sformułowania „we własnym imieniu” w treści art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. „o własności lokali” (dalej: u.w.l.), gdyż taka technika legislacyjna jest spotykana w innych regulacjach prawnych, zatem interwencja ustawodawcy w tym zakresie nie jest niezbędna.

Glosator wskazał następnie, że kluczowe jest ustalenie relacji między zdolnością prawną wspólnoty mieszkaniowej a przysługująca jej zdolnością do czynności prawnych. W tym kontekście treść art. 22 ust. 2 u.w.l. nie jest jasna, zawiera wadliwe rozwiązanie różnicujące zgodę na dokonanie czynności prawnej

i udzielenie pełnomocnictwa do jej dokonania. Zdaniem glosatora, to pierwsze wymaganie można zignorować, gdyż każde udzielenie pełnomocnictwa oznacza zgodę na dokonanie czynności prawnej. Regulacja art. 22 ust. 2 u.w.l. jest tylko pozornie podobna do art. 210 i 379 k.s.h., gdyż tam pełnomocnictwa udziela organ osoby prawnej, a pełnomocnikiem jest podmiot odrębny od mocodawcy. Tymczasem brzmienie art. 22 ust. 2 u.w.l. może sugerować, że organ wspólnoty ma być pełnomocnikiem wspólnoty, co trudno zaakceptować.

Glosator przyjął, że art. 22 ust. 2 u.w.l. należy tak rozumieć, iż pełnomocnikami są osoby fizyczne wchodzące w skład zarządu albo sama wspólnota, którą reprezentuje zarząd. Pierwszy wariant należy odrzucić jako sprzeczny z treścią innych przepisów ustawy, rozróżniających zarząd i członków zarządu (art. 20 ust. 1 i 2, art. 21 ust. 2 u.w.l.) oraz odnoszących się do procedury składania oświadczeń woli przez zarząd (art. 21 ust. 3 u.w.l.). Przyjęcie wariantu drugiego oznacza, że mocodawcą mogą być wyłącznie właściciele wszystkich lokali. Tym samym ustawodawca przesądził, że wspólnota mieszkaniowa może dokonywać czynności prawnych przewidzianych w art. 22 ust. 2 u.w.l. nie we własnym, lecz w cudzym imieniu.

Glosator podkreślił, że proponowane rozwiązanie jest bardziej uzasadnione, niż przyjęty przez Sąd Najwyższy pogląd o zdolności prawnej wspólnoty mieszkaniowej ograniczonej do praw i obowiązków związanych z zarządzaniem nieruchomością wspólną. Koncepcja Sądu Najwyższego jest nie do pogodzenia z wykreśleniem art. 36 k.c. Wywołałaby również wątpliwości co do zakresu zdolności prawnej innych podmiotów prawa, jak np. spółki jawnej, której celem jest prowadzenie przedsiębiorstwa. Wąski zakres zadań wspólnoty mieszkaniowej prowadzi do wniosku, że ograniczeniu uległ zakres zdolności wspólnoty mieszkaniowej do czynności prawnych.

Do komentowanej uchwały glosę aprobowującą napisała A. Mankiewicz (LEX nr 323147), natomiast glosy częściowo krytyczne sporządzili: G. Gorczyński (MoP 2008, nr 16, s. 886), K. Królikowska (Palestra 2008, nr 11-12, s. 324) i W. Katner (Glosa 2009, nr 2, s. 34). Omówił ją także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Palestra 2008, nr 1-2, s. 278).

Ł.W.

Żądanie zwrotu nakładów na majątek wspólny jest co do zasady niezależne od tego, czy przedmiot, na który poniesiono ten nakład istnieje jeszcze w majątku małżonków.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2010 r., I CSK 207/09, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Pietrzykowski, RiP 2011, nr 19, s. 92)

Glosa

Anny Sylwestrzak, Przegląd Sądowy 2011, nr 11-12, s. 172

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka zaakceptowała tezę omawianego orzeczenia, w myśl której rozliczenia z tytułu nakładów nie wyklucza zbycie składnika majątku wspólnego, z którym związany był dany nakład. Stwierdziła, że poza nakładami w ich pierwotnej postaci trzeba uwzględnić fakt uzyskania surogatów w zamian za składniki majątkowe, których nakład dotyczył. Nieuwzględnianie tej okoliczności prowadziłoby do wykreowania, wbrew stanowisku ustawodawcy, kolejnej kategorii nakładów bezzwrotnych. Zwróciła uwagę, że założenie uwzględniania uzyskanych surogatów wiąże się z dylematem, czy surogat podlega, podobnie jak wcześniej dokonany nakład, ocenie pod kątem jego przeznaczenia w celu zaspokajania potrzeb rodziny.

Zdaniem autorki przyjęcie, że ocena taka ma z punktu widzenia późniejszych rozliczeń znaczenie oznaczałoby, iż przeznaczenie surogatu decydowałoby o kwalifikacji pierwotnie dokonanego nakładu jako zużytego (lub nie) w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, co z kolei prowadziłoby do zmieniającej się kwalifikacji nakładu, w zależności od sposobu wykorzystania surogatu.

W ocenie glosatorki, aktualne przeznaczenie surogatu uzyskanego w zamian za składnik, na który dokonano nakładu, nie powinno wpływać na kwalifikację nakładu, jako zużytego w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, jeżeli takie właśnie było przeznaczenie pierwotnego składnika. W sytuacji, w której surogat nie spełnia już takiej funkcji, można jedynie mówić o braku skuteczności nakładu z punktu widzenia realizacji jego celu, co jednak nie zmienia faktu, że dokonany został w takim, a nie innym celu. Stwierdziła, że wobec tego, niezależnie od przeznaczenia surogatu,

aby określić rozmiar roszczenia małżonka, który dokonał nakładu na zbyty następnie składnik, należałoby najpierw ustalić, czy dokonany nakład zwiększał wartość składnika majątkowego w momencie jego zbycia. W razie nieodpłatnego zbycia składnika majątkowego, na który został poczyniony nakład, nie zostanie spełniona przesłanka zwiększenia wartości majątku w chwili ustania wspólności i dlatego roszczenie o zwrot nakładów nie powstanie.

E.S.

*

1. Stwierdzenie istnienia adekwatnego związku przyczynowego jest ustaleniem faktycznym, a nie zagadnieniem prawnym, którego rozstrzygnięcie może mieć ogólny walor, a nie tylko znaczenie dla konkretnej sprawy.

2. O spełnieniu przesłanki z art. 7 ust. 2 dekretu z 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy, czyli o tym, czy korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela da się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zabudowy, decyduje plan z chwili rozpoznania wniosku.

3. Adekwatny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. może mieć charakter wieloczłonowy.

(postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., III CZP 129/09, K. Zawada, J. Frackowiak, B. Ustjanicz, niepubl.)

Glosa

Macieja Kalińskiego, Palestra 2011, nr 11-12, s. 111

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator podniósł, że przyczyną nieuwzględnienia wniosku powódki mogło być zabudowanie gruntu i sprzedaż wszystkich lokali wraz z ustanowieniem użytkowania wieczystego gruntu pod budynkiem w okresie 54 lat między złożeniem a rozpoznaniem wniosku. Przychylił się do poglądu, że w przypadku relacji wieloczłonowych normalność między ogniwami skrajnymi jest zachowana wówczas, gdy zachodzi między każdymi dwoma ogniwami sąsiadującymi.

Autor zauważył następnie, że sporny grunt został skomunalizowany z dniem 27 maja 1990 r. i ta data – w ocenie glosatora – wyznaczała najpóźniejszy możliwy początek biegu przedawnienia roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa. Stwierdził również, że w latach powojennych plany zagospodarowania przestrzennego były często przyjmowane lub publikowane z naruszeniem procedur i nie miały żadnej mocy. W konsekwencji ich postanowienia nie mogły stanowić podstawy odmowy prawa do gruntu, miarodajny zaś w tym zakresie pozostawał plan zatwierdzony dnia 11 sierpnia 1931 r.

M.P.

*

Sprawca szkody nie może powołać się na tzw. przyczynę rezerwową, gdy możliwość jej wystąpienia stworzyło zdarzenie wyrządzające szkodę.

(wyrok z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CSK 467/09, K. Pietrzykowski, W. Katner, J. Futro, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 116; BSN 2010, nr 7, s. 11; MoP 2011, nr 11, s. 602)

Glosa

Krzysztofa Topolewskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2011, nr 12, poz. 127

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że hipotetyczne wyłączenie nie stanowi zdarzenia przerywającego związek przyczynowy między pozbawieniem własności a szkodą po stronie właściciela. Dodał jednak, że uzasadnieniem dla tego poglądu jest konieczność realnego wystąpienia zdarzenia dla przerwania przez nie adekwatnego związku przyczynowego.

Autor zauważył też, że w doktrynie wyklucza się dopuszczalność uwzględnienia przyczyny zapasowej w przypadku hipotetycznej przyczyny szkody, z którą związana byłaby odpowiedzialność odszkodowawcza osoby trzeciej. Glosator dostrzegł znaczące podobieństwo tej sytuacji do wyłączenia polegające na tym, że wyłączeniu towarzyszy odszkodowanie. Z tego względu za niezasadne uznał traktowanie hipotetycznego wyłączenia jako przyczyny rezerwowej. Podniósł

również, że hipotetyczne wyłączenie za odszkodowaniem nie powodowałoby w pewnym zakresie redukcji obowiązku naprawienia szkody po stronie podmiotu odpowiedzialnego za rzeczywistą przyczynę, stwierdził bowiem, iż uszczerbek polegający na pozbawieniu prawa własności pozostaje poza materią wpływu przyczyny zapasowej (hipotetycznego legalnego wyłączenia) na zakres obowiązku naprawienia szkody.

Uzupełniając rozważania Sądu Najwyższego autor dodał, że cechą przyczyny zapasowej jest hipotetyczny charakter związku przyczynowego, a nie samego zdarzenia identyfikowanego jako przyczyna rezerwowa, które może być zdarzeniem realnym.

M.P.

*

Roszczenie przedsiębiorcy, który jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości przez inny podmiot przedawnia się w terminie trzech lat.

(uchwała z dnia 16 września 2010r., III CZP 44/10, M. Sychowicz, D. Dończyk, J. Frackowiak, OSNC-ZD 2011, nr A, poz. 19; BSN 2010, nr 9, s. 5)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Prawo Spółek 2011, nr 11, s. 39

Glosa jest aprobująca co do tezy i częściowo krytyczna odnośnie do argumentów przedstawionych w uzasadnieniu orzeczenia.

Glosator zauważył, że trudności interpretacyjne związane z omawianym zagadnieniem wynikają m.in. z zaniechania wprowadzenia przez ustawodawcę pojęcia „czynności handlowej”. Niezbyt szczęśliwa jest również formuła art. 118 k.c., odwołująca się do roszczeń „związanych z prowadzeniem działalności”.

Glosator odniósł się krytycznie do poglądu wykluczającego możliwość sięgnięcia na gruncie prawa cywilnego do definicji działalności gospodarczej zawartej w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (dalej: u.s.d.g.). Podkreślił, że za przeciwnym stanowiskiem przemawia brak

odpowiedniej definicji w przepisach prawa cywilnego, uniwersalny charakter wspomnianej definicji oraz pominięcie w art. 2 u.s.d.g. zwrotu „w rozumieniu ustawy” w odróżnieniu od wcześniejszych regulacji w tym przedmiocie. Pewne wątpliwości budzi też przyjęcie, że działalnością gospodarczą jest nie tylko działalność zarobkowa, ale również działalność wykonywana zgodnie z zasadą racjonalnego gospodarowania. Jest to pogląd sprzeczny z art. 2 u.s.d.g., prowadzący do uznania za gospodarczą działalność *non profit* (np. działalność oświatowa lub kulturalna), tymczasem to zysk leży u podstaw działalności gospodarczej stanowiąc jej istotę. W ramach działalności zarobkowej mieści się również działalność w celu uzyskania korzyści mających, obok innych, pewną wartość ekonomiczną.

Glosator podkreślił też, że zdecydowanie krytycznie należy ocenić ostatni fragment uzasadnienia uchwały, w którym Sąd Najwyższy uznał, że roszczenie jest związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, jeśli uzyskane z tego tytułu środki przedsiębiorca przeznaczy na prowadzenie tej działalności. Zdaniem glosatora, nie ma uzasadnionych podstaw do odmiennej oceny roszczenia odszkodowawczego, z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia i roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Na etapie postępowania rozpoznawczego trudno ustalić, na jaki cel mają być przeznaczone środki uzyskane z tytułu dochodzonego roszczenia, skoro zostaną one wykorzystane dopiero po zakończeniu procesu i ich wyegzekwowaniu. Ponadto pojawia się wątpliwość, w drodze jakich dowodów powód ma to wykazać, skoro uzyskane środki finansowe zleją się z innymi środkami przedsiębiorcy. Wreszcie takie stanowisko pozwałoby wierzycielowi na decydowanie o terminie przedawnienia; z tej perspektywy zdecydowanie bardziej uzasadnione jest kryterium funkcjonalnego związku roszczenia z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Do komentowanej uchwały głosę krytyczną napisali J. Olesiak i J. Pajor (Glosa 2011, nr 3, s. 89).

Ł.W.

Niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie pisemnej umowy deweloperskiej daje kontrahentowi możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od dewelopera na podstawie art. 471 k.c.

(uchwała z dnia 9 grudnia 2010 r., III CZP 104/10, M. Kocon, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 79; BSN 2010, nr 12, s. 10; NPN 2010, nr 4, s. 120)

Glosa

Michała Warcińskiego, Przegląd Sądowy 2011, nr 11-12, s. 178

Glosa ma charakter krytyczny.

W ocenie autora, w komentowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy opowiedział się za dwoma kontrowersyjnymi poglądami. Po pierwsze, stwierdził, że umowa deweloperska nie jest umową przedwstępną, ale umową stanowczą. Po drugie, przyjął, że niewykonanie takiej umowy, choćby zawartej w zwykłej formie pisemnej, pociąga za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą dewelopera na podstawie art. 471 k.c. Glosator stwierdził, że obydwie zapatrywania są dyskusyjne i skłaniają do polemiki.

Odnosząc się do pierwszego poglądu skonstatował, że pojęcie umowy zobowiązującej do przeniesienia własności lokalu może obejmować stanowczą umowę zobowiązującą do rozporządzenia własnością nieruchomości oraz umowę przedwstępną, zobowiązującą do zawarcia umowy zobowiązującej do rozporządzenia własnością nieruchomości. Charakter prawny umowy deweloperskiej nie został rozstrzygnięty przez prawodawcę, dlatego nie można go przesądzać, jak uczynił Sąd Najwyższy, apriorycznie. W praktyce obrotu nie sposób wykluczyć jednego albo drugiego wariantu, jeżeli jest to zgodne z wolą stron umowy. Zdaniem autora, kwalifikacja umowy deweloperskiej jako przedwstępnej albo stanowczej powinna wynikać z zastosowania reguł interpretacji oświadczeń woli (art. 65 k.c.); dopiero wszechstronna wykładnia umowy z uwzględnieniem tych zasad, w granicach wyznaczonych przez art. 353¹ k.c., może pozwolić na odpowiedź, do jakiej kategorii należy konkretna umowa deweloperska.

Za dyskusyjne uznał również stwierdzenie, w myśl którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania z umowy deweloperskiej pociąga za sobą

odpowiedzialność odszkodowawczą dewelopera na podstawie art. 471 k.c., nawet jeżeli umowa jest zawarta w zwykłej formie pisemnej.

Zgodził się z Sądem Najwyższym, że umowa, o której stanowi art. 9 ust. 1 u.w.l., czy też tzw. umowa deweloperska, jest czynnością prawną niejednokrotnie składającą się z licznych postanowień. Wskazał, że umowa deweloperska zawiera wiele szczegółowych postanowień odzwierciedlających skomplikowany proces inwestycyjno-budowlany. Wśród nich znajduje się także postanowienie tworzące zobowiązanie albo do przeniesienia własności nieruchomości (umowa stanowcza), albo do zawarcia umowy stanowczej zobowiązującej do przeniesienia własności (umowa przedwstępna). W obydwu przypadkach ocena skutków dokonanej czynności prawnej zależy od jej formy.

Zdaniem autora, umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości powinna być pod rygorem nieważności zawarta w formie aktu notarialnego. Brak takiej formy stanowi przyczynę braku zobowiązania do przeniesienia własności nieruchomości; jeżeli nie ma zobowiązania, nie ma także odpowiedzialności za jego niewykonanie. Z kolei zawarcie umowy deweloperskiej jako umowy przedwstępnej w zwykłej formie pisemnej powoduje, że nie jest możliwe dochodzenie przed sądem zawarcia umowy stanowczej zobowiązującej do przeniesienia własności nieruchomości. Umowa taka wywoła jedynie skutek słabszy – pozwoli na żądanie, co do zasady, odszkodowania w granicach ujemnego interesu umownego. Strony mogą jednak, zgodnie z art. 390 § 1 zd. 2 k.c., rozszerzyć odpowiedzialność odszkodowawczą do granic dodatniego interesu umownego.

Do omawianej uchwały glosy napisali: B. Gliniecki (Monitor Prawniczy 2011, nr 17, s. 953) i M. Kućka (Przegląd Sądowy 2011, nr 9, s. 146).

E.S.

*

Zakres kompetencji organów oraz reprezentację parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej określa "Zasadnicze Prawo Wewnętrzne" tego Kościoła oraz jego regulamin parafialny.

(postanowienie z dnia 12 stycznia 2011 r., I CSK 182/10, M. Sychowicz, W. Katner, M. Kocon, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 50; BSN 2011, nr 3, s. 14; Rej. 2011, nr 5, s. 163; Rej. 2011, nr 7-8, s. 199)

Glosa

Joanny Kuźmickiej-Sulikowskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2011, nr 12, poz. 125

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka oceniła jako nieuzasadnione traktowanie „Zasadniczego Prawa Wewnętrznego” Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego oraz jego regulaminu parafialnego jako ustaw (przepisów), o których mowa w art. 35 i 38 k.c. Wskazała, że mogą być one zaliczone w drodze analogii do kategorii aktów wewnętrznych, które nie są jednak źródłem praw i obowiązków dla adresatów niebędących elementami organizacji kościelnej. Stwierdziła również, że akty te nie mogą być uznawane za statut parafii w rozumieniu art. 35 i 38 k.c., podkreśliła bowiem, że w przepisach tych chodzi o statuty oparte na ustawie, a nie obowiązujące obok ustawy. Przepis art. 6 ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej nie może stanowić odesłania upoważniającego do ustanowienia w trybie wewnętrznego prawa kościelnego podziału kompetencji pomiędzy organy poszczególnych kościelnych osób prawnych, wiążącego na gruncie prawa powszechnie obowiązującego.

W dalszej części opracowania autorka podniosła, że nawet w razie uznania aktów wewnętrznych wymienionych w tezie komentowanego orzeczenia za statut, skutek w postaci nieważności oświadczenia woli nie nastąpił, gdyż wymóg uzyskania zgody piastunów organu danej osoby prawnej na dokonanie określonej czynności prawnej wynikał tylko ze statutu obowiązującego wewnętrznie. Wyraziła też zapatrywanie, że w razie braku możliwości uzyskania informacji w jawnym rejestrze prowadzonym przez organy państwowe o organach kościelnych osób prawnych, których sytuacja prawna jest uregulowana w odrębnej ustawie, przez osoby, które z tymi osobami prawnymi dokonują czynności prawnych, niezasadne jest wyciąganie przez sądy z braku informacji negatywnych następstw

prawnych. Dodała ponadto, że nieuzasadnione jest stosowanie przepisów i orzecznictwa dotyczących Kościoła Katolickiego do sytuacji prawnej innego kościoła.

M.P.

*

Roszczenie refundacyjne podmiotu prowadzącego aptekę wynika z art. 63 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i ma cywilnoprawny charakter. Łączący strony stosunek cywilnoprawny nakłada na wydającego lek ustawowo określone obowiązki uzależniając zwrot części ceny od ich wypełnienia. Obowiązki zawarte w rozporządzeniu w sprawie recept lekarskich, zwłaszcza objęte § 3, 17 i 19, należy traktować jako szczególne, dotyczące realizowania recept wystawionych na leki refundowane. Żądanie refundacji przewidziane w art. 63 art. 3 może być uznane za skuteczne tylko w odniesieniu do leków wydanych w oparciu o recepty, których treść zgodna jest z powołanymi regulacjami. Nieuzasadniony jest pogląd, że wyszczególnione braki recept były nieistotne, ponadto zostały usunięte po przeprowadzeniu kontroli, a zatem nie miały wpływu na uprawnienia do otrzymania leku na uprzywilejowanych warunkach i uzyskania refundacji. Prowadzi on do podważenia znaczenia omówionych przepisów oraz zwolnienia realizującego receptę od obowiązku wymaganej staranności, jak też nieograniczonej dowolności w ocenie istotności wymogów ustawowych.

(wyrok z dnia 3 lutego 2011 r., I CSK 286/10, K. Pietrzykowski, B. Ustjanicz, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Edwarda Jędrzejewskiego, Monitor Prawniczy 2011, nr 24, s. 1343

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem autora, nie jest trafny pogląd Sądu Najwyższego, że w rozstrzyganej sprawie apteka nie miała prawa do refundacji ceny leków. Zasady refundacji zostały unormowane w art. 63 ustawy z dnia z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki

zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.). Apteka otrzymuje refundację po przedstawieniu Narodowemu Funduszowi Zdrowia zestawień i informacji, które określają przepisy wykonawcze. Objęte tymi zestawieniami i informacjami, przekazywanymi przez aptekę Funduszowi w formie komunikatów elektronicznych dane, nie są tożsame z danymi niezbędnymi do wystawienia recepty, ale zawierają dane niezbędne dla refundacji. Zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu, po otrzymaniu tych danych Narodowego Funduszu Zdrowia przeprowadza ich analizę i dokonuje refundacji. Jeśli apteka nie przekaże Funduszowi zestawień i informacji albo przekaże niezgodnie z ustawą, wtedy aż do czasu prawidłowego przekazania może zostać przedłużony termin zapłaty przez Fundusz refundacji. Wynika z tego, że zestawienia i informacje mogą być uzupełniane i korygowane, od ich kompletności i poprawności bowiem zależy termin zapłaty refundacji, a nie sama refundacja.

Glosator podkreślił, że teza wyrażona w uzasadnieniu glosowanego wyroku, iż nietrafne jest stanowisko przyjmujące możliwość usunięcia lub uzupełnienia braków po zrealizowaniu recepty, wprowadza w błąd. Odnosi się ona do recept, ale nie do zestawień i informacji, które można korygować po ich przekazaniu.

Autor stwierdził ponadto, że nieprawidłowe jest przyjęcie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2004 r. w sprawie recept lekarskich (Dz.U. Nr 213, poz. 2164) jako podstawy rozstrzygnięcia. Rozporządzenie to, wydane na podstawie art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, nie dotyczy refundacji leków i nie określa sankcji za wydanie leku na podstawie wystawionej z brakami recepty. Według glosatora, Sąd Najwyższy ten fakt dostrzegł, ale mimo to stwierdził, iż żądanie refundacji przewidziane w art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być uznane za skuteczne tylko w odniesieniu do leków wydanych w oparciu o recepty, których treść zgodna jest z § 3, 17 i 19 rozporządzenia. Zdaniem Sądu Najwyższego, prawo do refundacji, określane w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zależy od spełnienia wymogów zwartych w rozporządzeniu wykonawczym do innej ustawy. Glosator podkreślił, że taki warunek nie tylko nie występuje w tym rozporządzeniu, ale nie jest też określony w art. 63 ani w jakimkolwiek innym przepisie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Przepisy

wskazanego rozporządzenia nie stanowią podstawy prawnej do wypłacenia czy potrącenia refundacji i nie decydują o jej nienależności. Według autora, między tymi przepisami a regulacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie istnieje *iunctim*. Spełnienie obowiązku refundacji przez Fundusz nie jest uwarunkowane rozporządzeniem o receptach.

R.N.

prawo cywilne procesowe

Dopuszczalne jest zabezpieczenie roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez zwieszenie postępowania rejestrowego dotyczącego wpisu zmian na podstawie tej uchwały.

(uchwała z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 49/10, A. Górski, B. Myszka, M. Sychowicz, OSNC 2011, nr 1, poz. 7; BSN 2010, nr 7, s. 7, MoP 2011, nr 5, s. 265; Rej. 2010, nr 7-8, s. 181; MoP 2011, nr 5, s. 265; Rej. 2011, nr 3, s. 151; MoPH 2011, nr 1, s. 68)

Glosa

Karola Skrodzkiego, Państwo i Prawo 2011, nr 12, s. 124

Glosa ma charakter krytyczny.

Glosator zaznaczył, że analizowane orzeczenie stanowi pierwszą wypowiedź Sądu Najwyższego w tym zakresie. Rozstrzygane przez Sąd Najwyższy zagadnienie prawne łączy się z art. 252 § 2 k.s.h., który stanowi, że do powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników stosuje się odpowiednio art. 249 § 2 k.s.h. Autor glosy zauważył, że z drugiego przepisu wynika, iż zaskarżenie uchwały wspólników nie wstrzymuje postępowania rejestrowego, jednakże sąd rejestrowy może zawiesić postępowanie po przeprowadzeniu rozprawy. Wykładnia tej regulacji

jest zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie rozbieżna co do oceny dopuszczalności udzielenia przez sąd, na podstawie art. 755 k.p.c., zabezpieczenia roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwały przez zawieszenie postępowania rejestrowego.

Wśród przedstawicieli nauki zagadnienie zabezpieczenia roszczenia procesowego o stwierdzenie nieważności uchwały w przez zawieszenie postępowania rejestrowego nie jest jednoznacznie rozumiane. Należy wskazać dwa przeciwstawne stanowiska. Według pierwszego, art. 249 § 2 k.s.h. należy rozumieć tak, że wyłącznie właściwy do zawieszenia postępowania rejestrowego jest sąd rejestrowy. To oznacza, że sąd „procesowy” zostaje pozbawiony możliwości udzielenia takiego zabezpieczenia, na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Zaznacza się również, że sąd nie może swym postanowieniem zawiesić postępowania rejestrowego, gdyż nie ma podstaw do wpływania sądu „procesowego” na postępowanie toczące się w innym trybie. Tymczasem zgodnie z drugim poglądem, sąd orzekający w procesie może na podstawie art. 755 k.p.c. udzielić zabezpieczenia roszczenia o uchylenie (stwierdzenie nieważności) uchwały wspólników przez zawieszenie postępowania rejestrowego, niezależnie od odrębnego uprawnienia w tym przedmiocie sądu rejestrowego. Argumentem podnoszonym w tym poglądzie jest brak w przepisach kodeksu postępowania cywilnego unormowania zabraniającego ingerencji sądu „procesowego” w przebieg innego postępowania sądowego przez udzielenie zabezpieczenia.

Również w judykaturze stanowiska nie są jednoznaczne. Przykładem jest omawiany stan faktyczny, w którym sąd pierwszej instancji uznał dopuszczalność zabezpieczenia powództwa o uchylenie uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez zawieszenie postępowania rejestrowego, podczas gdy sąd drugiej instancji skłaniał się ku tezie przeciwnej (por. także postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 sierpnia 2009 r., I Acz 591/09, OSAB 2009, nr 2-3, poz. 37).

Glosator odniósł się z aprobatą do argumentu wskazanego przez Sąd Najwyższy, że z art. 755 § 1 k.p.c. wynika, iż w przypadku roszczeń niepieniężnych, do których należy m. in. roszczenie o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosowanie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych do zabezpieczenia roszczeń

pieniężnych, co oznacza, że sądowi pozostawiono swobodę w wyborze sposobu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego. Decydując jednak o sposobie zabezpieczenia, sąd jest związany żądaniem wniosku (art. 738 k.p.c.), a zatem *de facto* swoboda wyboru przez sąd sposobu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego jest ograniczona do rodzajów zabezpieczenia zaproponowanych przez uprawnionego.

Autor glosy zwrócił uwagę, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego regulujące zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych można uznać za stanowiące z reguły podstawę do udzielenia zabezpieczenia polegającego na zawieszeniu postępowania rejestrowego, jednakże rozstrzygając to zagadnienie należy uwzględnić unormowanie kodeksu spółek handlowych, który reguluje kwestię wpływu postępowania procesowego, związanego z zaskarżeniem uchwały wspólników, na prowadzone w związku z tą uchwałą postępowanie rejestrowe.

Z art. 249 § 2 k.s.h. wynika, że zaskarżenie uchwały wspólników nie wstrzymuje postępowania rejestrowego, jednakże sąd rejestrowy może zawiesić to postępowanie po przeprowadzeniu rozprawy. Z takiego kierunku rozumienia przepisu część przedstawicieli doktryny wyprowadza wniosek, że sąd rejestrowy jest wyłącznie właściwy do zawieszenia postępowania rejestrowego. Glosator wyraźnie zaznaczył, że art. 249 § 2 k.s.h. nie ustanawia wyłącznego uprawnienia sądu rejestrowego do zawieszania prowadzonego przezeń postępowania; kompetencja sądu rejestrowanego w tym zakresie ma podstawy w art. 177 § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Niewątpliwie rozstrzygnięcie sądu „procesowego”, w związku ze zgłoszonym przed nim roszczeniem o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników, na podstawie której ma nastąpić podstawa wpisów w Krajowego Rejestru Sądowego, ma dla postępowania rejestrowego charakter prejudycjalny, rozstrzygnięcie bowiem przez ten sąd o wadliwości uchwały wspólników wyłącza możliwość wpisania na jej podstawie zmian w rejestrze. W tej sytuacji art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. stanowi wystarczającą podstawę prawną do zawieszenia postępowania przez sąd rejestrowy. Przepis art. 249 § 2 k.s.h. zmienia w tym uprawnieniu jedynie to, że przed podjęciem decyzji w przedmiocie zawieszenia postępowania sąd zobowiązany jest do przeprowadzenia rozprawy.

Glosator nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że sam art. 249 § 1 k.s.h. nie nadaje wyłącznego uprawnienia sądowi rejestrowemu do

zawieszenia postępowania rejestrowego, nie można bowiem przesądzić, że takie uprawnienie, z mocy przepisów regulujących postępowanie zabezpieczające przysługuje również sądowi „procesowemu”. Dodatkowo w glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał ogólnie, że kodeks postępowania cywilnego dopuszcza możliwość udzielenia zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego przez zawieszenie egzekucji, pomimo że na podstawie przepisów postępowania egzekucyjnego do zawieszenia tego postępowania uprawniony jest organ egzekucyjny (art. 818–821).

Autor glosy odmiennie niż Sąd Najwyższy rozumie pojęcie postępowania wykonawczego zawartego w art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c., wyłączając spoza zakresu tego określenia postępowanie rejestrowe. W literaturze wskazuje się, że gdy chodzi o udzielenie zabezpieczenia przez zawieszenie postępowania wykonawczego, wspomniany przepis dotyczy jedynie wstrzymania wykonalności orzeczeń sądowych; w tym wypadku chodzi o te orzeczenia, które podlegają realizacji w innej drodze niż w postępowaniu egzekucyjnym. Takie rozumienie postępowania wykonawczego nie może prowadzić do uznania, aby przewidziany w art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c. sposób zabezpieczenia obejmował także swym zakresem zawieszenie postępowania rejestrowego prowadzonego w związku ze zgłoszeniem uchwały wspólników do Krajowego Rejestru Sądowego; w tej sytuacji nie występuje orzeczenie sądowe, które mogłoby podlegać wykonaniu. Wykonaniu – w rozumieniu art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c. – podlega dopiero rozstrzygnięcie sądu rejestrowego wydane w związku ze zgłoszeniem uchwały prowadzącej do zmiany wpisów w Rejestrze (art. 694⁵ § 2 k.p.c.). Zabezpieczenie roszczenia w drodze zawieszenia postępowania mogłoby zatem dotyczyć wykonalności nie tyle samej uchwały wspólników, co postanowienia sądu rejestrowego.

Wobec powyższego, wbrew stanowisku przyjętemu przez Sąd Najwyższy art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c. nie może stanowić podstawy do zabezpieczenia roszczenia procesowego przez zawieszenie postępowania rejestrowego.

Do komentowanego orzeczenia glosę napisał także R. L. Kwaśnicki (Monitor Prawniczy 2011, nr 21, s. 10). Uwzględnili je również w przeglądach orzecznictwa M.S. Tofel (Prawo Spółek 2010, nr 9, s. 2) i K. Osajda (Glosa 2011, nr 3, s. 12), a także K. Bilewska w komentarzu (Monitor Prawa Handlowego 2011, nr 1, s. 68 – omówienie niżej)

M. W.

Komentarz**Katarzyny Bilewskiej**, Monitor Prawa Handlowego 2011, nr 1, s. 68

Komentarz ma charakter aprobujący.

Komentatorka zwróciła uwagę na istotność podjętej uchwały dla praktyki, wskazując, że daje ona odpowiedź na pytanie o dopuszczalność zawieszenia postępowania rejestrowego przez sąd „procesowy” orzekający w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia o stwierdzenie nieważności lub uchylene uchwały zgromadzenia wspólników. W jej ocenie, uchwała wywrze pozytywne skutki dla praktyki postępowań o stwierdzenie nieważności lub uchylene uchwały zgromadzenia wspólników, potwierdza bowiem kognicję sądu „procesowego” do kompleksowego orzekania o zabezpieczeniu roszczeń dochodzonych w postępowaniu dotyczącym zaskarżania uchwał. Komentatorka zwróciła uwagę, że walorem takiego rozwiązania jest okoliczność, iż sąd „procesowy”, w przeciwieństwie do rejestrowego, jest uprawniony do wszechstronnego zbadania wszelkich okoliczności prawnych i faktycznych.

O.M.P.

*

Wpis w księdze wieczystej prawa własności Skarbu Państwa, wskazujący – jako trwałego zarządcę – określoną jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa nieposiadającą osobowości prawnej, może być zaskarżony apelacją wniesioną przez Skarb Państwa reprezentowany przez inną jednostkę organizacyjną, opartą na zarzucie, że zarząd przysługuje tej innej jednostce.

(uchwała z dnia 23 września 2010 r., III CZP 62/10, J. Gudowski, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2011, nr 2, poz. 15; BSN 2010, nr 9, s. 8; Rej. 2010, nr 10, s. 156; Rej. 2011, nr 4, s. 144)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2011, nr 12, poz. 126

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor przypomniał zasady dotyczące udziału i reprezentacji Skarbu Państwa w postępowaniu cywilnym oraz orzecznictwo odnoszące się do tych zagadnień. Podzielił stanowisko, że ustalenie jednostki organizacyjnej reprezentującej Skarb Państwa jest obowiązkiem sądu działającego w tym zakresie *ex officio*. Uznał, że sąd wieczystoksięgowy nie jest związany oznaczonym we wniosku o wpis w księdze wieczystej sposobem reprezentacji Skarbu Państwa. Stwierdził, że sentencja uchwały pozostaje aktualna nie tylko w odniesieniu do trwałego zarządu, ale także w stosunku do pozostałych form reprezentacji Skarbu Państwa.

M.P.

*

Na obecnym etapie rozwoju prawa międzynarodowego publicznego państwu niemieckiemu przysługuje immunitet jurysdykcyjny w sprawach o roszczenia z czynów niedozwolonych popełnionych przez niemieckie siły zbrojne podczas drugiej wojny światowej na terenie Polski.

(postanowienie z dnia 29 października 2010 r., IV CSK 465/09, T. Ereciński, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2011, nr 2, poz. 22; BSN 2010, nr 11, s. 15)

Glosa

Józefa Forystka, Palestra 2011, nr 11-12, s. 115

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego ujęte w tezie postanowienia. Wyraził następnie pogląd o charakterze generalnym, zgodnie z którym każdemu państwu obcemu przed sądem w Polsce przysługuje immunitet jurysdykcyjny o charakterze absolutnym, od którego mogą zachodzić wyjątki wynikające z ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych lub z dobrowolnego i wyraźnego zrzeczenia się immunitetu przez państwo obce.

Podkreślił, że z powszechnego zwyczaju międzynarodowego wynika, iż państwom obcym w postępowaniach przed sądami krajowymi przysługuje immunitet jurysdykcyjny absolutny. Wskazał na przykłady akceptacji tej zasady w orzecznictwie sądów państw obcych.

Negatywnie ocenił odejście przez Sąd Najwyższy od koncepcji immunitetu absolutnego na rzecz immunitetu funkcjonalnego, dotyczącego wyłącznie sfery *imperium*, a nie sfery *dominium*. Podniósł, że immunitet funkcjonalny nie gwarantuje przyjaznych stosunków między państwami. Zauważył, że podtrzymanie stanowiska Sądu Najwyższego może skutkować w przyszłości odmową uwzględnienia przysługującego Polsce immunitetu w sprawach roszczeń spadkobierców ofiar Holokaustu z powołaniem się na zasadę wzajemności i tym samym odstąpienie od poszanowania suwerenności jurysdykcyjnej państwa polskiego również przez sądy innych krajów, których obywatele mogą wysuwać roszczenia wobec Polski.

Glosy do orzeczenia opracowali ponadto M. Stürner (Polski Proces Cywilny 2011, nr 3, s. 154), W. Czaplński (OSP 2011, nr 7-8, poz. 82) i P. Lewandowski (Państwo i Prawo 2011, nr 10, s. 129).

M.P.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

art. 59 k.c.

Przewidziana w art. 59 k.c. sankcja bezskuteczności ma swoje granice podmiotowe i przedmiotowe. Orzeczenie o bezskuteczności umowy oznacza, że wobec powoda umowa ta traktowana jest jakby nie została zawarta, ale jedynie tylko w tym zakresie, w jakim czyniła niemożliwym zrealizowanie określonego w wyroku roszczenia.

(wyrok z dnia 10 marca 2011 r., V CSK 284/10, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 172 k.c.

Zapłata wynagrodzenia za korzystanie z cudzego gruntu wyłącza możliwość uznania posiadania tego gruntu za samoistne.

(postanowienie z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 425/10, K. Pietrzykowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

art. 339 k.c.

W sprawie, w której wnioskodawca, będący jednym ze współwłaścicieli nieruchomości gruntowej, powołuje się na posiadanie całej nieruchomości i domaga się stwierdzenia zasiedzenia udziałów należących do pozostałych współwłaścicieli, nie stosuje się domniemania samoistności posiadania wynikającego z art. 339 k.c.

(postanowienie z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10, D. Dończyk, M. Bączyk, B. Myszka)

*

art. 353 k.c.

Jeżeli świadczenie nie jest oznaczone, zobowiązania nie istnieje.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 206/10, D. Dończyk, M. Bączyk, B. Myszka)

*

art. 394 k.c.

Zadatkem w rozumieniu art. 394 k.c. może być objęty obowiązek zawarcia umowy przedwstępnej obciążający obie strony i wynikający z tzw. umowy rezerwacyjnej.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 229/10, D. Dończyk, M. Bączyk, B. Myszka)

*

art. 445 k.c.

Do obniżenia wysokości zadośćuczynienia nie może prowadzić okoliczność, że poszkodowane dziecko zmarło, a po jego śmierci do sprawy wstąpili jego rodzice jako spadkobiercy ustawowi (art. 445 § 1 i 3 k.c.).

(wyrok z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 389/10, K. Pietrzykowski, W. Katner, B. Ustjanicz)

*

art. 471 k.c., art. 23 k.c., usługi turystyczne

1. Artykuł 11a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.) może być podstawą odpowiedzialności organizatora turystyki za szkodę niemajątkową w postaci tzw. zmarnowanego urlopu.

2. Prawo do spokojnego wypoczynku (urlopu) nie jest dobrem osobistym mieszczącym się w katalogu dóbr zawartym w art. 23 k.c., jednak zachowanie się organizatora turystyki prowadzące do „zmarnowania urlopu” może naruszać dobra osobiste wymienione w tym przepisie.

(wyrok z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 372/10, W. Katner, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski)

*

art. 526 k.c.

Odpowiedzialność, o której mowa w art. 526 k.c., ponosi także nabywca zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

(wyrok z dnia 9 lutego 2011 r., V CSK 213/10, L. Walentynowicz, I. Koper, M. Sychowicz)

*

art. 527 k.c.

Skargą pauliańską można zaskarżyć umowę o dział spadku obejmującą nieruchomości spadkobierców nawet wówczas, gdy na podstawie tej umowy dłużnik przeniósł swój udział we współwłasności nieruchomości na innych spadkobierców bez uzyskania odpowiedniej spłaty w wyniku wykonania wcześniejszych, tzw. nieformalnych porozumień dotyczących spadku.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 209/10, D. Dończyk, M. Bączyk, B. Myszka)

*

Wyrok wydany na podstawie art. 527 k.c., stwierdzający bezskuteczność podziału majątku wspólnego w zakresie nieruchomości, upoważnia wierzyciela jednego z małżonków do zaspokojenia się jedynie z udziału, jaki przed podziałem miał ten małżonek we współwłasności nieruchomości (art. 532 k.c.), nie uzasadnia zatem dokonania w księdze wieczystej, w której małżonek dłużnika figuruje jako właściciel, wpisów dotyczących całej nieruchomości.

(postanowienie z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 375/10, K. Pietrzykowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

art. 647¹ k.c.

Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy od przedłożenia mu projektu umowy zawartej przez wykonawcę z podwykonawcą wraz z niezbędną dokumentacją, jeżeli wyraża w sposób czynny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji.

(wyrok z dnia 4 lutego 2011 r., III CSK 152/10, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, M. Szulc)

*

art. 1007 k.c., art. 117 k.c.

Początek biegu przedawnienia roszczenia o zachowek w sytuacji dziedziczenia ustawowego określa art. 1007 § 2 k.c. stosowany w drodze analogii, a nie ogólne przepisy kodeksu cywilnego o przedawnieniu.

(wyrok z dnia 10 marca 2011 r., V CSK 283/10, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 10 u.k.s.w., art. 189 k.p.c.

Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy sprzedaży udziału w użytkowaniu wieczystym gruntu naruszającej art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493 ze zm.), jeżeli w związku z konstytucyjnymi wpisami w księdze wieczystej, Skarbowi Państwa przysługuje roszczenie na podstawie art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(wyrok z dnia 16 lutego 2011 r., I CSK 305/10, M. Bączyk, M. Romańska, K. Strzelczyk)

*

art. 109 u.k.s.w.

Wierzytelności publicznoprawne, stwierdzone kilkoma tytułami wykonawczymi, mogą być zabezpieczone jedną hipoteką (art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 312/10, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

art. 14 Pr.weksl., art. 20 Pr.weksl., art. 509 k.c.

Prawidłowy indos na wekslu, dokonany przed powstaniem zdarzeń określonych w art. 20 ust. 1 zdanie drugie Prawa wekslowego, wywołuje skutki indosu własnościowego (art. 14 Prawa wekslowego) także wówczas, gdy „umowie o indos” przypisano skutki prawne cesji (art. 509 k.c.).

(wyrok z dnia 4 marca 2011 r., I CSK 309/10, T. Wiśniewski, M. Bączyk, M. Romańska)

*

art. 17 Pr.weksl., art. 354 k.c., art. 5 k.c.

Zarzut przeciwko posiadaczowi weksla oparty na stosunkach osobistych wierzyciela i wystawcy weksla, zgłoszony z mocy znajdującego zastosowanie art. 17 Prawa wekslowego, może obejmować brak współdziałania wierzyciela

przy wykonywaniu zobowiązania ze stosunku podstawowego (art. 354 § 2 k.c.) i nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

(wyrok z dnia 10 marca 2011 r., V CSK 298/10, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 12 Pr.pras., art. 24 k.c.

Decydując się na postawienie w materiale prasowym zarzutu współudziału w zbrodni zabójstwa, dziennikarz musi się liczyć z koniecznością wykazania – z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością – że istniały podstawy do postawienia tego zarzutu.

(wyrok z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 334/10, M. Bączyk, M. Romańska, K. Strzelczyk)

*

gospodarka gruntami

1. Użytkownik wieczysty, który w postępowaniu przed samorządowym kolegium odwoławczym zakwestionował jedynie podwyższenie opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste ze względu na wzrost wartości nieruchomości, choć aktualizacja opłaty obejmowała także podwyższenie stawki procentowej, może na etapie postępowania sądowego kwestionować także zasadność podwyższenia tej stawki.

2. Przepis art. 78 ust. 3 zdanie drugie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) określa rozkład ciężaru dowodu w całym postępowaniu aktualizacyjnym, także w jego fazie sądowej.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 427/10, K. Pietrzykowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

art. 91 k.p.c.

Pełnomocnictwo procesowe, którego zakres został ograniczony do zastępstwa mocodawcy w sprawie „własnej” przed sądem drugiej instancji oraz „w instancjach właściwych w tej sprawie”, nie uprawnia pełnomocnika do występowania w imieniu mocodawcy w sprawie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

(postanowienie z dnia 18 marca 2011 r., III CZ 66/10, J. Gudowski, D. Dończyk, B. Myszka)

*

art. 98 k.p.c.

Wygrywającym sprawę współuczestnikom reprezentowanym przez tego samego adwokata sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika, biorąc pod uwagę, zgodnie z art. 109 § 2 k.p.c., celowość poniesionych kosztów oraz niezbędność ich poniesienia ze względu na charakter sprawy, a także niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

(postanowienie z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 142/10, K. Pietrzykowski, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)

*

art. 189 k.p.c.

Wytoczenie przez spółkę akcyjną – w toku sprawy z powództwa akcjonariusza o ustalenie nieważności umowy sprzedaży nieruchomości należącej do tej spółki – powództwa o odszkodowanie za utratę możliwości

odzyskania własności nieruchomości przeciwko osobom, które nie występują po stronie pozwanej w sprawie zainicjowanej przez akcjonariusza, nie oznacza, że dotychczasowy powód utracił interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy (art. 189 k.p.c.).

(wyrok z dnia 18 marca 2011 r., III CSK 127/10, J. Gudowski, D. Dończyk, B. Myszka)

*

art. 394¹ k.p.c.

Na postanowienie sądu drugiej instancji co do nadania klauzuli wykonalności nie przysługuje zażalenie.

(postanowienie z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 3/11, L. Walentynowicz, J. Górski, H. Wrzeszcz)

*

art. 398²² k.p.c. art. 518¹ k.p.c. art. 203 k.p.c.

Nie jest dopuszczalne cofnięcie skargi na orzeczenie referendarza, jeżeli jej wniesienie spowodowało utratę mocy prawnej zaskarżonego orzeczenia.

(postanowienie z dnia 18 lutego 2011 r., I CZ 10/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk)

*

art. 519¹ k.p.c.

Od postanowienia sądu drugiej instancji w sprawie o powierzenie dalszego wykonywania umowy innemu wykonawcy (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 203 ze zm.) skarga kasacyjna nie przysługuje.

(postanowienie z dnia 23 lutego 2011 r., V CZ 99/10, G. Misiurek, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

art. 567 k.p.c.

Dokonując podziału majątku dorobkowego, sąd może określić ułamkowe udziały byłych małżonków w nakładach na nieruchomości osoby trzeciej, nie określając wartości przysługującej im wierzytelności.

(postanowienie z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 121/10, L. Walentynowicz, J. Górowski, H. Wrzeszcz)

*

art. 626⁸ k.p.c.

1. Badanie prawidłowości trybu prowadzenia postępowania administracyjnego i merytorycznej treści wydanej decyzji wykracza poza zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego.

2. Skuteczność doręczenia tytułu wykonawczego jako elementu oceny prawidłowości trybu procedowania w postępowaniu administracyjnym nie podlega badaniu przez sąd wieczystoksięgowy.

(postanowienie z dnia 25 lutego 2011 r., IV CSK 392/10, M. Kocon, K. Strzelczyk, H. Wrzeszcz)

*

art. 745 k.p.c.

Przepis art. 745 k.p.c. nie ma zastosowania w razie orzekania o opłatach za wykonanie zabezpieczenia należnych komornikowi; na podstawie tego

przepisu sąd orzeka o kosztach postępowania zabezpieczającego między stronami postępowania.

(wyrok z dnia 3 lutego 2011 r., I CNP 36/10, K. Pietrzykowski, B. Ustjanicz, D. Zawistowski)

*

art. 798 k.p.c.

Fundusz sekuratyacyjny nie jest uprawniony do uzyskania na podstawie art. 798 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności dla tytułu w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego.

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2011 r., V CSK 312/10, L. Walentynowicz, B. Ustjanicz, D. Zawistowski)

*

prawo międzyczasowe

Do rozpoznania rewizji nadzwyczajnej wniesionej przed zniesieniem systemu rewizyjnego i likwidacją instytucji rewizji nadzwyczajnej, tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.), mają zastosowanie przepisy prawa procesowego obowiązujące przed wejściem w życie tej ustawy.

(postanowienie z dnia 18 marca 2011 r., III CSK 31/11, J. Gudowski, D. Dończyk, B. Myszka)

*

art. 112 u.k.s.c.

Tygodniowy termin do opłacenia wniesionej przez adwokata apelacji, podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu – w sytuacji, w której wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony przed upływem terminu do opłacenia apelacji, rozpoznał sąd pierwszej instancji, a strona wniosła zażalenie w przepisany terminie – biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenia, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu niejawnym – od dnia jego.

(postanowienie z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 7/11, L. Walentynowicz, J. Górski, H. Wrzeszcz)

*

koszty sądowe

Postępowanie apelacyjne toczące się przed sądem drugiej instancji po uchyleniu wyroku tego sądu przez Sąd Najwyższy i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania nie jest nowym, drugim postępowaniem apelacyjnym w rozumieniu par. 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

(postanowienie z dnia 6 kwietnia 2011 r., I CZ 108/10, K. Strzelczyk, G. Misiurek, K. Tyczka-Rote)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2012, NR 2

Umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, G. Misiurek, T. Wiśniewski, M. Wysocka, OSNC 2012, nr 2, poz. 15)

*

Na postanowienie sądu powszechnego jako sądu pierwszej instancji, oddalające wniosek o wyłączenie arbitra, przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 8 września 2011 r., III CZP 41/11, D. Zawistowski, J. Górowski, B. Ustjanicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 16)

*

W sprawie o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym brak decyzji wojewody wydanej na podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700) wyłącza możliwość ustalania przez sąd faktu przejścia z mocy prawa na rzecz gminy własności nieruchomości rolnej na podstawie art. 13 ust. 2 tej ustawy.

(uchwała z dnia 8 września 2011 r., III CZP 42/11, D. Zawistowski, J. Górowski, B. Ustjanicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 17)

*

Właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacza służebności przesylu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności (art. 225 w związku z art. 230 k.c.).

(uchwała z dnia 8 września 2011 r., III CZP 43/11, D. Zawistowski, J. Górowski, B. Ustjanicz OSNC 2012, nr 2, poz. 18)

*

Opublikowanie w prasie informacji dotyczących zadłużenia osoby publicznej, struktury właścicielskiej i majątku spółek, w których ta osoba jest współnikiem, a także informacji dotyczących podmiotów, z którymi te spółki prowadzą współpracę handlową, nie jest bezprawne.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2011 r., I CSK 500/10, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, K. Pietrzykowski, OSNC 2012, nr 2, poz. 19)

*

Stosunek osobisty łączący poręczyciela wekslowego z remitentem może uzasadniać odpowiedzialność wekslową poręczyciela, jeżeli remitentowi przysługuje wobec wystawcy weksła roszczenie ze stosunku podstawowego (art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, Dz.U. Nr 37, poz. 282).

(wyrok z dnia 12 maja 2011 r., III CSK 254/10, M. Kocon, M. Bączyk, D. Dończyk, OSNC 2012, nr 2, poz. 20)

*

1. W postępowaniu o unieważnienie prawomocnego orzeczenia wydanego w postępowaniu cywilnym (art. 64 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym Dz.U. Nr 240, poz. 1052 ze zm.) mają zastosowanie przez analogię przepisy kodeksu postępowania cywilnego o skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz – w zakresie przewidzianym w art. 424¹² k.p.c. – o skardze kasacyjnej.

2. Od postanowienia Sądu Najwyższego w przedmiocie unieważnienia prawomocnego orzeczenia (art. 64 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 1052 ze zm.) nie przysługuje skarga o wznowienie postępowania.

(postanowienie z dnia 20 maja 2011 r., III CO 5/11, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2012, nr 2, poz. 21)

*

Wpis do księgi wieczystej hipoteki przymusowej zabezpieczającej należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników (art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm. w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 5, poz. 291 ze zm.) następuje na rzecz Skarbu Państwa – Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

(postanowienie z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 18/11, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2012, nr 2, poz. 22)

*

Zbycie wierzytelności bankowej, o którym mowa w art. 95 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), obejmuje również przypadek przewidziany w art. 518 § 1 pkt 1 k.c.

(wyrok z dnia 1 czerwca 2011 r., II CSK 548/10, H. Pietrkowski, G. Misiurek, K. Tyczka-Rote, OSNC 2012, nr 2, poz. 23)

*

Sposób pisemnego zawiadomienia członków spółdzielni mieszkaniowej o obradach walnego zgromadzenia, określony w art. 8-3 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 116 ze zm.) może być sprecyzowany w statucie.

(wyrok z dnia 15 czerwca 2011 r., V CSK 405/10, L. Walentynowicz, B. Ustjanicz, M. Kocon, OSNC 2012, nr 2, poz. 24)

*

Nawiązanie przez bank stosunku umownego z podmiotem niemającym odpowiedniego zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej może stanowić czyn niedozwolony banku (art. 415 k.c.).

(wyrok z dnia 21 czerwca 2011 r., I CSK 559/10, J. Górowski, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 25)

*

Nabyciem nieruchomości przeznaczonej pod zabudowę lub na cele rekreacyjno-wypoczynkowe – w rozumieniu art. 1 ust. 5 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm.) – jest nabycie każdej nieruchomości, zabudowanej lub niezabudowanej, gruntowej lub budynkowej, położonej na terenie, który w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji o warunkach zabudowy przeznaczony jest na takie cele.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2011 r., I CSK 575/10, J. Górowski, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 26)

*

Usługodawca świadczący drogą elektroniczną usługi polegające na umożliwieniu bezpłatnego dostępu do utworzonego przez siebie portalu dyskusyjnego nie ma obowiązku zapewnienia możliwości identyfikacji usługobiorcy dokonującego wpisu na tym portalu i nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych, chyba że wiedział, iż wpis narusza te dobra i nie usunął go niezwłocznie.

(wyrok z dnia 8 lipca 2011 r., IV CSK 665/10, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, D. Zawistowski, OSNC 2012, nr 2, poz. 27)

INFORMACJE

W dniu 21 grudnia odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej zwołane na podstawie art. 18 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) w celu wyboru dwóch członków oraz zastępcy członka Kolegium Sądu Najwyższego. Po złożeniu podziękowań ustępującym – na skutek upływu kadencji – członkom Kolegium sędziom Sądu Najwyższego Teresie Bielskiej-Sobkowicz i Henrykowi Pietrkowskiemu oraz zastępcy członka sędziemu Sądu Najwyższego Krzysztofowi Strzelczykowi, Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński zarządził głosowanie tajne, w wyniku którego członkami Kolegium Sądu Najwyższego na lata 2012-2015 zostali sędziowie Sądu Najwyższego Marian Kocon i Krzysztof Strzelczyk, a zastępcą członka – sędzia Sądu Najwyższego Barbara Myszka.

*

W dniu 21 grudnia odbyło się uroczyste, wigilijne spotkanie sędziów Izby Cywilnej, sędziów delegowanych do Izby, członków Biura Studiów i Analiz, asystentów, pracowników sekretariatów oraz pracowników obsługi. Gospodarzem spotkania był Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński, który na wstępie złożył sędziemu Sądu Najwyższego Wojciechowi Katnerowi serdeczne gratulacje z okazji 40-lecia pracy zawodowej. Następnie w ciepłym wystąpieniu podziękował wszystkim za ofiarną pracę w mijającym roku oraz złożył najlepsze życzenia spokojnych Świąt Bożego Narodzenia oraz szczęśliwego Nowego Roku. Przekazał życzenia od Prezesa Stanisława Rudnickiego, jak też z nutą zadumy i smutku wspominał sędziego Sądu Najwyższego Gerarda Bieńka, który zmarł w lipcu bieżącego roku. Specjalne życzenia złożył zebrany Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, również dziękując za wytężoną pracę Izby i osiągnięte wyniki oraz zapraszając na spotkanie noworoczne w dniu 18 stycznia 2012 r.

Następnie zgromadzeni podzielili się opłatkiem i złożyli sobie serdeczne życzenia świąteczne i noworoczne.

Dane statystyczne – grudzień 2011 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1 555	206	273	-	34	-	24	-	185	30	1488
3.	CZP, w tym:	15	9	4	2	-	-	-	-	-	2	20
	art. 390 k.p.c.	6	8	2	1	-	-	-	-	-	1	12
	skład 7-miu	9	1	2	1	-	-	-	-	-	1	8
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	278	51	79	-	44	5	13	-	-	17	250
5.	CO, w tym	10	39	46	-	5	-	-	-	-	41	3
	art. 401 k.p.c.	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	art. 45, 48 k.p.c.	10	38	45	-	5	-	-	-	-	40	3
6.	CSP	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	160	30	50	-	1	-	-	-	19	30	140
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2 018	336	453	2	84	5	37	-	204	121	1901

Dane statystyczne – rok 2011

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1 343	2 962	2 817	-	298	24	385	-	1 699	411	1 488
3.	CZP, w tym:	31	96	107	77	-	-	-	-	-	30	20
	art. 390 k.p.c.	25	80	93	65	-	-	-	-	-	28	12
	skład 7-miu	5	16	13	11	-	-	-	-	-	2	8
	pełny skład	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	154	814	718	-	352	66	119	-	-	181	250
5.	CO, w tym	9	370	376	-	34	-	-	-	-	342	3
	art. 401 k.p.c.	-	6	6	-	3	-	-	-	-	3	-
	art. 45, 48 k.p.c.	9	364	370	-	31	-	-	-	-	339	3
6.	CSP	-	2	2	-	-	-	-	-	-	2	-
7.	CNP	133	416	409	-	11	-	-	5	114	279	140
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1 670	4 661	4 430	77	696	90	504	5	1 813	1 245	1 901

Spis treści

Uchwały.....	.....
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	.....
Glosy	.....
Orzeczenia nie publikowane	.....
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2012, nr 2.	.....
Informacje.....	.....
Dane statystyczne.....	.....